

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curiae forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

XXXIV. De Auditore Cameræ, ejusque Locumtenantibus, & Tribunali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

effecta sit, ac etiam per duas instantias coram diversis iudicibus Camerarii & Præfidiis viarum prius tractari debeat, intra quas frequentius huiusmodi controversiæ finem habere solent.

34 Atque illum effectum huic Tribunali præjudiciale, quem in causis communitatum produxerunt præfata noviter erectæ Congregationes Consultæ, & boni regiminis, produxerunt etiam aliæ Congregationes montium, & Baronum circa concursus creditorum, ac venditiones castrorum, & bonorum, vel pertinentiam, & vincula locorum montium, de quibus, utpotè juribus cum Camera Apostolica ad istud Tribunal alias agere pertinebat.

Idemque à moderno tempore, à sequutum est in quæstionibus restauri vel remissionis pensionis inter Cameram, & Appaltatores vectigalium, & dohanarum, seu Thefaurariarum ob duas alias Congregationes, Unam scilicet, quæ dicitur Computorum, constitui solitam ex Thefaulario Generali, Advocato, & Commissario Cameræ, & aliis Clericis pro Pape arbitrio, una cum eiusdem Cameræ rationatoribus; Et alteram quæ dicitur Cameralis, ex præfatis Thefaulario, Advocato, & Commissario, & Rationatoribus constitutam, quoniam in istis congregationibus in forma extrajudiciali, ac more mercantili potius istæ quæstiones finem per viam concordiæ habere solent, adeo ut raro ad hoc Tribunal transeant decidendæ prout de jure.

35 Dicitæ verò quæstiones retractuum, vel adfiorum, & servitutum, primam habent instantiam in simul junctis Tribunalibus Camerarii, & Adilium; Secundam coram Præfide viarum; Et ab isto in tertia ad Cameram, ideoque intra dictas duas instantias causæ frequentius finem obtinent.

37 Inter alias autem prærogativas, & utilitates, quas obtinent illi, qui sedent in Camera, ut supra, sive sint Clerici, sive alii officiales, qui sub nomine Cameralium appellantur, ea est notabilis, exemptionum, & franchitarum à gabellis, & dohanis, aliisque publicis oneribus, quoties in istorum impositione aliter non sit expresse cautum. Et quod magis est, præfertim Clerici, etiam post vacuum, per promotionem ad Cardinalatum, vel alias dimissum officium, easdem franchitias, & exemptiones retinent, quod est nimium considerabile.

38 Quæstione cadente in duobus Cameræ Rationatoribus, vel computistis principalibus, quoniam licet sint officiales camerales, non tamen sedent in Camera; Atque ex observantia pendere videtur decisio, de hoc agitur titul. de Regal. decis. 48.

39 Non habebant antiquiori tempore Clerici Cameræ locum in Cappella Pontificia, quem nunc habent, post eiusdem cappellæ reformationem sub Alexandro VII. cum eorum tamen displicentia, dum ita decisa fuit quæstio, quæ prius indecisa pendebat super præcedentia cum Auditoribus Rota.

55(0)50

DISCURSVS XXXIV.

De Auditore Cameræ, eiusque Locumtenentibus.

S V M M A R I V M.

- 1 DE origine seu introductione huius officialis.
- 2 Est Iudex omnium Prelatorum, ac etiam Cardinalium.
- 3 In Curia est Iudex in prima instantia, & habet cumulativam cum quibusdam aliis Magistratibus.
- 4 Sed privativè est exequutor obligationis in forma Cameræ, vel alterius pacti exequutivi.
- 5 Extra Curiam est Iudex appellationum generaliter in omnibus causis.
- 6 Sed non procedit in causis prima instantia.
- 7 Quas causas cognoscit etiam extra Curiam in prima instantia.
- 8 Est exequutor literarum Apostolicarum & quomodo.
- 9 Est etiam sententiarum exequutor, & quomodo.
- 10 Procedit exequutivè inter mercatores, & in omnibus casibus in quibus alter Iudex ita procedere potest.
- 11 Recipit appellationes interpositas ad Papam, omisso modo.
- 12 Quos recursus recipiat à Baronibus, & aliis etiam in prima instantia.
- 13 In quibus causis in Curia Auditor Cameræ se non ingerit.
- 14 Præfertim in causis beneficalibus, & quid in matrimonialibus.
- 15 In quibus causis spiritualibus se non ingerat.
- 16 Et quid in causis Regularium.
- 17 Ex quibus Tribunal constituatur.
- 18 Locumtenentes cum ipso Auditore constituunt unum Tribunal, & de effectibus.
- 19 Adhuc tamen unus inibet alteri, vel ab eo reassumit.
- 20 Sed unus non revocat sententiam alterius.
- 21 Quid ubi recusantur suspecti.
- 22 Distinguntur Locumtenentes, ac etiam Auditor domesticus.
- 23 De Congregatione criminali, quam tenet qualibet hebdomada.
- 24 Habet Notarios & Barisellum cum familia armata.
- 25 De expeditionibus quæ subscribuntur in albo.
- 26 De monitoriis Auditoris Cameræ quid contineant.
- 27 De stylis, & facultatibus.
- 28 De stylo citandi in domo habitationis, & quando debeant esse citationes personales.
- 29 An, & quando ad sit usus sportularum, seu propinarum.
- 30 Est officium venale, & de eius valore, & quando vacet.
- 31 Eius iurisdiclio durat vacante sede papali.
- 32 De censuris quæ ab hoc Tribunale relaxari solent.
- 33 De assiduis laboribus Locumtenentium, & Auditoris domesticæ, ac de modo audiendi causas.

De

DE huius Auditoris origine, siue introductione, jam habita est mentio supra, agendo de Cardinali Camerario, cuius iste officialis Auditor erat; *supra a disc. 11.* Improprium enim aliàs esset, quod appelleretur Auditor Camerae, quodque in Camera sedeat, dum in causis & negotiis cameralibus, nullam habet jurisdictionem, vel participationem; Antiquum autem est officium, dum de eo antiqui scriptores mentionem faciunt. *Geminian. consil. 149. Egid. Bellamer. decis. 196. 210. 305. & 508.*

Magna itaque est huius officialis auctoritas, ac jurisdictione, adeo ut primus Curiae Prælatus censetur, omnesque etiam Patriarchas præcedat, præter illum Prælatum, qui est Gubernator Urbis, ex ea prærogativa, quod ille est Vicecamerarius; Siquidem hic Auditor est Judex competens, & ordinarius omnium Prælatorum, etiam eorum qui Patriarchali, Archiepiscopali dignitate præfulgeant, illis exceptis, qui ex privilegiis exemptionem habeant, atque particularibus subsint Magistratibus, vel Judicibus; Ut ex. gr. sunt Prælati Camerales, Palatini; Immo etiam est Judex competens in causis Cardinalium, ut alibi in jurisdictionali materia advertitur. *tit. de jurisdic. disc. 80.*

In Curia itaque, atque in eius ambitu intra duas dietas, est Judex primæ instantiæ in omnibus utriusque foræ ecclesiasticæ, & sæcularis causis, tam civilibus quam criminalibus, exceptis aliquibus, de quibus infra, adeo ut cumulativam habeat cum Gubernatore, vel cum Vicario, aliisque Judicibus ordinariis, inter quos propterea locus est præventioni.

In causis autem super executione obligationis Cameralis, ipse habet privativam quoad omnes ipseque est in Urbe unicus huius obligationis exequutor, quando partium consensus, vel aliquod particulare privilegium aliter non suadeat; *decis. 156. & 75 post Zach. de obl. cam. Buratt. dec. 462. & 537.* Ut etiam est Judex privativè ubi agatur de executione pactorum executivorum, in eadem Urbe. *Buratt. dicta dec. 537. & 837.*

Extra Curiam verò, est Judex ordinarius appellationis in quibuscumque causis ecclesiasticis, & prophanis, sine utriusque principatus pontificii, & temporalis, à quibuscumque Judicibus, & Magistratibus, pro regula generali; Aliquibus casibus exceptis, in quibus jurisdictionem non habet; *dec. 36, in prim. par. 10. rec.* Ideoque in causis extra Curiam, in prima instantia dicitur Judex incompetens, atque nulliter procedit, nisi partium consensus hunc defectum sanet; *decis. 49. & 54. apud Posth. de substat. dec. 150. par. 4. rec. tom. 2. dec. 181. par. 10. & pluries.*

Et nihilominus, adhuc aliqui habentur casus, in quibus, etiam in prima instantia, extra Curiam procedit; Puta in illis causis civilibus, in quibus Ordinarii locorum, vel non possunt esse Judices, vel sunt recusabiles, quia nempe agatur de interesse proprio, vel de illo mente Episcopalis, vel prælativæ, cum tunc passim causæ agantur in prima instantia in hoc Tribunali; Sive etiam in causis criminalibus ipsorummet Episcoporum, vel Ordinariorum.

Ac etiam in causis executionis literarum Apostolicarum, quarum ipse est exequutor generalis, quamvis etiam in literis aliis certis, & speciales exequutores deputati essent, quoties nullus eorum

Card. de Luca. Relatio Curia Romana.

manus apposuit; Et præsertim, si juxta frequentiore praxim, exequutor est illarum literarum in forma brevis, quæ dicuntur de capienda possessione nomine Camerae; Aut illarum, quæ expediuntur super pensionibus ecclesiasticis.

Quamvis enim, ubi non sit in ipsis literis deputatus exequutor, (ut pro frequentiori stylo deputari solet) adeo ut in hoc se ingerat in vim suarum facultatum generalium, retroactis temporibus, de hoc dubitaretur, quasi quod ista exequutoria generalis, restricta esset intra duas dietas, extra verò requireretur commissio specialis; Atamen, ex facultatum ampliacione concessa per Gregor. XIV. & Clem. VIII. & declaratione Urbani VIII ista dubietas sublata videtur. *Buratt. dec. 909, Coccin. dec. 169. Volaterrana Canoniciatus 27. Aprilis 1654. coram Albergato, Rojas dec. 315. licet varia sit opinio & praxis signaturæ.*

Prout etiam est exequutor omnium sententiarum, & rerum judicatarum aliorum Judicum, & Magistratum status ecclesiastici, non autem aliorum extra; *Coccin. dec. 776, in principio.* Et generaliter est exequutor omnium illarum obligationum, vel conventionum, quæ ex statutis & styli particularibus, in partium seu contrahentium locis processum executivum habeant, dum ipse procedit executivè in omnibus illis casibus in quibus alter Judex procedere potest in Urbe non autem extra; *Dunozett. decis. 405. add. ad Buratt. decis. 462.* Prout executivè procedit in causis mercatorum Urbis, dummodo inter mercatores hinc inde, adeo ut unus eorum non sufficiat, si altera Pars sit diversi status; *Gratian. discept. 569. dec. 170. post Zach. de obl. cam. dec. 120. par. 5. rec. & sepius.*

Appellatur quoque ad eum ab Ordinariis, omisso medio, eo modo quoad ipsum Papam, qui per se ipsum, vel per organum Signaturæ Justitiæ causas delegat Rotæ vel singulis Prælatis, dum in hac parte dicitur eiusdem Papæ Judex ordinarius appellationum & recursum; Unde propterea derivavit aliquorum opinio, quod hic esset Auditor Papæ, qualis spectato effectu ita esse dicitur.

Quinimmo respectu Judicum ordinariorum temporalium, & præsertim Baronum, ac domicellorum, recipit recursus eorum, qui præsertim in criminalibus coram eo se præsentent; Atque ex inde inferri prætenditur quoque ad subditos Episcoporum, aliorumque Ordinariorum ecclesiasticorum, quod tamen non videtur probabilem substantiam habere, *inul. de jurisdiction. discurs. 53.*

Causæ autem, in quibus hæc ampla, & generalis eius jurisdictio coarctata est plures sunt; Primum nempe, ubi agatur de causis cameralibus utriusque fisci, pontificii, & temporalis, quæ in prima instantia pertinent ad Thesaurarium, vel ad Camerarium, & in secunda ad Cameram, aut respectivè ad præfatos Thesaurarium, & Camerarium à sententiis Collectorum, deindeque in tertia ad Cameram.

Secundo in illis causis, quæ camerales, saltem improprie dici possunt, ob demandatam earum cognitionem aliquibus Præsidibus, & Magistratibus, qui Camerae subordinati sunt, atque ad eam appellerentur, ut sunt Præsides, annonæ, gra-

Mm 3 sciz

sciz, dohanarum, riparum, viarum, & zecchæ; Ac etiam causæ retractum seu ædificiorum Urbis ad præscriptum Constitutioni Gregorii decimi tertii, cum similibus.

Tertio in illis causis, quæ habeant Iudices particulares, privativè ad omnes alios; Ut (ex. gr.) sunt in Curia tres Basilicæ patriarchales, & tot alia Ecclesiæ, vel loca pia, quæ habeant Protectores, cum plena jurisdictione ut infra; Ac etiam in illis causis, in quibus Cardinalis Vicarius, vel Gubernator Urbis, aut Senator, ex Constitutionibus, vel decretis Apostolicis, habeant privativam, tanquam per limitationem regulæ generalis, per quam intra Urbem, & districtum datur inter hæc Tribunalia cumulativa, cum eadem præventionne.

14 Quinto in causis beneficalibus, in quibus reputatur omnino incompetens, atque nulliter procedit; Quoties tamen dici merentur verè causæ beneficales, quales dicuntur illæ, in quibus questio sit de titulo, ac pertinentia beneficii, inter plures provisos; Secus autem si inter patronos de jure præsentandi, vel inter collatores de jure conferendi, quamvis illi qui ab eis præsentati, vel respectivè provisivi fuerint, accessorie pro eorum interesse sint in causa. *Cocin. decis. 169. Gregor. & ad. decis. 118. Bich. decis. 312. repetit. decis. 99. par. 10. rec. & sapius.*

Sexto, juxta opinionem, cum qua per Signaturam procedi videtur, ubi agatur de causis matrimonialibus, quales propriè dicuntur illæ, in quibus agatur de fœdere matrimonii; Quinimodò praxis docet, quod ubi etiam agatur de separatione thori, in Urbe istam cognitionem privativè habet Vicarius, extra verò, causæ committi solent in Rota.

Septimo illativè ubi agitur de causis merè spiritalibus & ecclesiasticis, in quibus; Ubi agatur de negotiis Urbis vel districtus, pariter privativam habet Vicarius, Ubi verò extra, pertinent solum ad aliquas Sacras Congregationes; Puta in causis Fidei, sive in illis Rituum ecclesiasticorum, vel ecclesiasticæ Immunitatis localis, ad præscriptum Constitutionis Gregorii decimi quarti, quoniam in his causis se non ingerit Auditor Cameræ, qui tamen in gradu appellationis extra Curiam cognoscere solet in causis Immunitatis realis, vel personalis.

16 Et demum, juxta modernas declarationes, sub Innocentio X. non se ingerit in illis causis privatis, vel singularibus, Regularium, quas non congruit tractari, & audiri in Tribunalibus contentiosis, sed agi debent infra ipsam Religionem in forma summaria, ut inter Regulares decet, atque non exeunt Religionem, nisi apud Protectorem, vel apud S. Congregationem Regularium. *Fagnan. in cap. de priore a num. 15. de appell. & habetur sub tit. de Regular. disc. 22.*

17 Constitutum est illud Tribunal, ex ipso Auditore, tanquam eius capite, & ex tribus Locumtenentibus; duobus scilicet civilibus, & uno criminali, qui gerere videntur eam figuram, quam gerit Vicarius Episcopi, dum constituunt unum, & idem Tribunal; Adeo ut inter eos detur quidem distributio causarum, quod scilicet, Judex criminalis non se ingerit in causis civilibus, & è converso Iudices civiles non se ingerunt in criminalibus; 18 unde propterea unus alteri inibet, *de hac inibitione iudicis civilis, iudici criminali in hoc eodem Tribu-*

20 *nali tit. de jurisdic. disc. 79.* seu unus ab altero causas reassumit; In effectu verò est unum & idem Tribunal, unde propterea unus non revocat, neque circumferibit sententiam diffinitivam alterius, per quam in ea causa consumpta dicitur jurisdictione huius Tribunalis.

21 Quando verò aliquis ex Locumtenentibus, vel ipsemet Auditor Cameræ allegetur suspectus; Stante Curia stylo alibi insinuat, *tit. de judic. disc. 3.* ut etiam Iudices ordinarii sine allegatione, ac probatione causæ allegetur suspecti, re integra, & antequam legitimè consensum sit in jurisdictionem; Et tunc ipsemet Auditor, alium Iudicem particularem illius causæ deputare solet; Unde propterea, multas huius Tribunalis causas, in prima, vel respectivè in secunda, aut ulteriori instantia, civiles tamen, tam ecclesiasticas, quam sæculares agunt, & cognoscunt Prælati utriusque Signaturæ Referendarii, qui in his, & in aliquibus causis commissariis, se occupant, ultra functiones, quas agunt in utraque Signatura gratiæ, & iustitiæ, & eorum aliqui in aliquibus Congregationibus ut supra; Et quando Auditor Cameræ renuat admittere reculationem taliumque deputare, ut etiam in reculationibus Notariorum sequi solet, tunc habetur recursus ad Præfatum Signaturæ iustitiæ, ved ad ipsam plenam Signaturam, ut id decidat.

22 Ex præfatis autem tribus Locumtenentibus, (qui licet sint tanquam Vicarii Auditoris, non tamen ab ipso, sed à Papa directè, & immediatè eliguntur) Duo sunt Prælati habentes cognitionem causarum civilium utriusque fori ecclesiastici & sæcularis; Tertius autem est simplex togatus, atque habet cognitionem causarum criminalium, ideoque Locumtenens criminalis appellatur; Et ultra dictos duos Locumtenentes pro causis civilibus easque causas cognoscit quoque per se ipsam; Verùm ab aliquo tempore, ista cognitio haberi consuevit per eius privatum aulicum, seu domesticum Auditorem, coram quo causæ disputantur in contradictorio, ac etiam tenentur audientia, & sunt decreta interloquutoria nomine ipsius Auditoris Cameræ, ac etiam mandata, aliasque expeditiones per se ipsum subscribit. Adeo ut iste Auditor, quasdam partes adjutoris, sive assessoris potius gerere videatur.

23 Pro cognitione causarum criminalium, in hoc Tribunali habetur idem stylus, qui supra insinuat, est in Tribunali Cardinalis Vicarii, quod scilicet qualibet feria secunda, in eius domo, (ipso præsidente) habetur Congregatio, in qua interveniunt dictus Locumtenens criminalis, ac etiam aliqui eius substituti, præfatusque eius Auditor domesticus (quod tamen non est uniforme) necnon Advocatus Cameræ, & fisci, ac etiam Procuratos generalis eiusdem Fisci, qui fiscalis Urbis per antonomasiam appellatur, dum isti duo sunt unici & generales in omnibus Tribunalibus Urbis, excepto foro Capitolino.

24 Habet item decem Notarios, quorum officium est venale & vacabile, notabilis valoris, scutorum circiter quindecim mille magis, & minus, juxta cuiuslibet officii, majorem, vel minorem existimationem, seu aviaumentum, & copiam scripturarum, eorumque singuli retinent substitutos & juvenes, ut infra agendo de Notariis in genere advertitur; Ac etiam habet familiam armatam cum suo Duce seu Barifello distincto ab illo Gubernatoris.

25 Ex hujus autem Tribunalis stylo, magna fides in his Notariis eorumque substitutis habetur, quod scilicet tam ipse Auditor, quam ejus Locumtenentes civiles, plures subscribunt chartas, seu papyros in albo, in quibus postmodum Notarii, juxta negotiorum contingentiam, in quacumque hora, absque necessitate adeundi judicem, concedunt inhibitiones, & monitoria, ac etiam mandata executiva, cum quandoque ita promptè occurrere oporteat.

26 Cumque inhibitiones, & monitoria extra Curiam, magis verò extra Statum ecclesiasticum, expediuntur in charta decorio seu pergamenæ; Hinc apud ignarum vulgus, reputari solent Brevia Apostolica; Istamque simplicitatem confovere solent aliqui Tabulæ forenses, ita extorquendo à correspondentibus ignaris illas summas, quæ etiam debent in expeditionibus Brevium, cum tamen eorum impensa non importet nisi unum scutum monetæ.

Ac ulterius, cum hujusmodi monitoria dirigi soleant omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Legatis, Nunciis, aliisque Prelatis, & officialibus sive personis in ecclesiastica dignitate constitutis; Hinc aliam simplicitatem, & quandoque militiam praxis docet quod scilicet in partibus aliquæ personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ, vel aliquod ecclesiasticum officium habentes ita se credendo Apostolicos iudices & delegatos, tanquam tales; pro observantia eorum, quæ in ipsis monitoriis continentur, formalem causarum cognitionem assumunt, atque ad personalem, ac realem executionem procedunt, quin immo etiam ad excommunicationem, aliasque censuras, absque imaginari fundamento; cum hujusmodi monitoria, aliud non contingant, nisi simplicem citationem seu monitionem, unde propterea adversus inobedientes seu contravenientes, alter non procedit nisi idem Judex, qui monitorium concessit, prævia eius reproductione, aliisque servatis de jure servandis, quatenus non comparentibus illis, qui moniti sunt, procedendum sit in contumaciam; Istæque est unus de consuetis erroribus, qui committuntur in partibus, atque exinde frequenter gravia resultant inconvenientia, præter intentionem Tribunalis, dum in effectu ista monitoria, aliud non continent, nisi simplicem citationem. *Gregor. decis. 305. Buratt. decisione 109. Duran. decisione 146. & passim.*

27 Plerosque stylos particulares habet hoc Tribunal, deviantes à rigorosis regulis juris, ob ejus amplas facultates concessas rationabiliter quidem, pro magis summario, ac celeri processu, in causis præsertim executivis, sive in concernentibus commercium, ejusque facilitatem, nec non circa purgationem attentatorum ac alia, de quibus incidenter in toto progressu materiæ Judiciorum, ac etiam apud eos qui de hujus Tribunalis praxi, ac styliis particulariter agere professi sunt *Salust. Tyber. & Ridolphin. in praxi.*

28 Præsertim verò hujus Tribunalis stylus est admittendi citationes domi dimissa copia, præterquam ubi de illa prima citatione agatur, in qua fundatur totus processus contumacialis, qui in

Curia per contradicthas dicitur, ut in sede Judiciorum, in citationum rubrica advertitur; *tit. de Judicis discursu 9.* Questione cadente an quando hic Auditor, vel aliquis ex ejus Locumtenentibus procedat in vim alicujus commissionis Papæ, adhibere valet eundem stylum, vel potius teneatur servare alterum, quem servant Rota & omnes Judices commissarii non admittendi nisi citationes personales *apud Reuting. dec. 226. in fin. & dec. 247. in principio.*

In hoc Tribunali, non habetur usus, vel abusus sportularium, seu propinarum; etiam ubi agatur de sententiis diffinitivis; Adhuc tamen idem abusus, ab eo non omnino exulat, quoniam in plerisque casibus etiam practicatur, quando scilicet dici valeat, quod Judex procedat tanquam commissarius seu delegatus Apostolicus, potius quam tanquam Ordinarius; Ut præsertim contingit, quando procedat tanquam executor literarum Apostolicarum, & sic ubi agitur de capiendâ possessione nomine Camera, sive aliis Brevibus, vel literis Apostolicis, ut pro frequentiori praxi sequitur in illis pensionum ecclesiasticarum.

Idem etiam servatur in illis causis, in quibus Pontifex, per eius commissionem mandet cognitionem ipsi Auditori, cum ejus duobus Locumtenentibus civilibus, adeo ut tres propinas eorum singulis solvere oporteat (quod etiam abusus redolet) ac propterea ad hunc effectum, etiam in causis singularibus, cadere solent questiones, an & quando per rescriptum Papæ directum Judici ordinario, iste efficiatur delegatus, *tit. de Judicis d. 3.*

30 Istud officium est venale, quod magnum habet valorem scutorum quinquaginta sex mille auri stamparum, ratione emolumentorum, ut alibi agendo de hujusmodi officiis venalibus Curie advertitur; Illudque est vacabile per mortem naturalem, vel per promotionem ad Cardinalatum, cui nimum proximus reputatur, atque ad illud assumi solet, unus ex Clericis Camera, ut in sede Regalium, magis distinctè habetur, *tit. de Regal. d. 2.*

Præfatis autem Locumtenentibus datur stipendium mensuorum scutorum quinquaginta ex emolumentis Notariorum, ultra ea emolumenta, quæ proveniunt à propinis extraordinariis, ut supra.

31 Cum autem sit Judex ordinarius, idcirco ejus jurisdictio, durat etiam sede Papali vacante, in qua cessat jurisdictio omnium aliorum tribunalium, & præsertim Rota & Judicium commissariorum, ac etiam quiescunt Tribunaia Signaturæ Justitiæ, & Camera. *decisione 364. post Zacch. de obl. cam.*

32 Apud antiquiores liquet, quod majus istius officialis munus versaretur in prolatione censurarum adversus eos, qui Apostolicis mandatis non obedirent, seu debita non solverent, aliaque adimplenda non implerent; *Vest. & add. l. 2. cap. 4.* sed quoniam de hac materia censurarum, seu declaratoriarum, in Judiciorum sede agitur, *tit. de Judicis disc. 40.* Idcirco ne idem pluries repetatur, ibi de his videri poterit.

Pene autem incredibilis, peneque intolerabilis videtur continuus labor hujusmodi Locumtenentium

nentium civilium, ac etiam dicti Auditoris domestici, qui partes unius ex Locumtenentibus quoque expleat videtur, dum singulis diebus non feriatis in honorem Dei, absque intermissione, atque sine praxi feriarum a litarum, sive aliarum legalium, in contradictorio Advocatorum & Procuratorum partium, cum bene regulato ordine litarum, ut quilibet sciat suum locum, tam de mane, quam de sero, audit causas duorum ex Notariis Tribunalis, juxta statutas dies inter eos distributas, in magno numero, ad eundem casus quandoque praebeat, ut una die discutiantur quinquaginta, & ultra causas, inter quas plures graviores esse solent; Itaque in informatione expleta, ab eorum singulis, cum majori labore, majorisque applicationis necessitate; tenetur audientia citationum, omnium Notariorum Tribunalis cum contradictoriis Procuratorum, vel sollicitatorum, eorumque magno strepitu, unde quandoque, casus praebeat, ut in una audientia, supra trecentum & quatuorcentum citationes legantur, super quibus est interloquendum, ad eundem videatur opus penè impossibile humanis viribus; Atque in feria quinta, in qua iste labor cessat, dum neque informationes neque audientia habentur, Locumtenentes majorem laborem, majusque fastidium subire coguntur, dum interveniunt in plena Signatura iustitiae, reddituri rationem, de eorum decretis, & provisionibus, à quibus succumbentes appellent, vel recurrant, ita pariendam quendam continuum sindicatum; Atque ex his provenit recta, & celer iustitiae administratio, & causarum expeditio, quae ad proportionem magnarum Civitatum, magnorumque Tribunalium, est magna.

publicus, ac probatus campfor, qui Camerae depositarius nuncupatur, utpote retinens in ejus banco pecunias Camerae, seu fisci, depositas, & conservatas, ad Papae, et usque officialium dispositionem. Isteque depositarius, idem Thesaurarii nomen quoque sortitur, cum adjecto secreti, ad differentiationem hujus Thesaurarii, qui generalis appellatur, utpote Judex & superior omnium aliorum, qui eandem nuncupationem habent, etiam per provincias, in quibus, & praesertim in illis, Marchiae, Emiliae, Umbriae, & patrimonii, & in aliis, illi qui, sive sub titulo appaltus, sive sub altero administrationis, redditus, ac proventus colligunt, idem Thesaurariorum vocabulum sortiuntur, cum subordinatione tamen huic officiali, qui propterea generalis dicitur; Eiusque munus hodie potius juris & intellectus, quam facti est, cum sit Judex, ac director omnium reddituum, ac proventuum, & emolumentorum Papae, et usque fisci Pontificii, & temporalis, adeo, ad instar Auditoris Camerae, mixtam, seu utramque habeat jurisdictionem ecclesiasticam, & laicalem, dum etiam Apostolici collectores spoliatorum & fructuum, Ecclesiarum seu beneficiorum vacantium, aliorumque jurium, pertinentium ad fiscum merè ecclesiasticum seu pontificium in omnibus Catholici Urbis partibus, in quibus Collectores adsunt, eodem in hac parte subordinati sunt, estque illorum Judex appellationis, vel recursus, in iis tamen causis, & negotiis, quae inter esse Camerae seu fisci percutiant; Eius autem facultates ac jurisdictionem nimiam amplitudinem receperunt sub Sixto V. *Const. 100. Sixti V.* ideoque non mirum, si antiquiores practici, earum notitiam non habuerunt.

In Statu itaque ecclesiastico immediato, est collector generalis spoliatorum, ac fructuum ecclesiarum, & beneficiorum vacantium, aliorumque proventuum, & emolumentorum camerariorum; unde propterea ipse deputat sub collectores in singulis dioecesebus; Ac etiam est Judex ordinarius primae instantiae omnium causarum, in quibus Camera, sive uterque fiscus ecclesiasticus, & temporalis, interesse habeat, tam immediatum, ac directum, quam etiam indirectum, ac mediatum, dum ista praeter ceteris est fisci prerogativa, ut sive sit actor sive reus, sive eius interesse sit directum, ac immediatum, sive mediatum, ac indirectum, omnia trahit ad eius forum, seu Judicem, qualis est iste officialis in prima instantia, in qua cumulativam quoque habeat jurisdictionem Camerarius, qui eam exercet per Auditorem, per quem aliqua parva reliquia antiqui magni hujus Tribunalis Camerarii exercentur, cum praeventione inter eos, eo modo, quo generaliter contingit inter eos, Judices, & Magistratus, qui in eodem loco, cumulativam habeant jurisdictionem; De facto tamen, major est causarum cognitio, quae fiat ab isto officiali, ejusque Tribunali, praesertim ubi de directos ac immediato inter esse Camerae agatur.

Non solum autem hanc administrationem forensis, seu judicariam habet, in qua dictam cumulativam habet quoque Auditor Camerarii, atque utriusque est Judex appellationis, & recursus Tribunalis Camerae, ut in ejus rubrica superius advertitur, *supra disc. 33.* Sed etiam economicam, ac omnimodam habet primariam administrationem, & curam, quoniam ipse (ut in antiqua-

DISCURSUS XXX.V

De Thesaurario Generali, ejusque Tribunal.

SUMMARIUM.

- 1 DE origine, & munere hujus officialis.
- 2 De eius facultatibus, & jurisdictione in statu ecclesiastico.
- 3 Habet curam, & administrationem locorum montium, & de Congregationibus, quibus praesidet.
- 4 De Auditore Thesaurarii.
- 5 De jurisdictione, & facultatibus extra Statum.
- 6 De usu sportularum seu propinarum.
- 7 Est officium venale, & quibus honoribus potitur.
- 8 De eius vacatione, ac etiam de existimatione, & prerogativis.
- 9 Procedit regulariter cum processu executivo, & summario.

IN eodem discursu, qui in praecedenti enuntiatur, agendo de Cardinali Camerario, *supra disc. 11.* enuntiatus est iste officialis, qui antiquiori tempore, facti potius, quam juris minister erat, id est custos ararii *Vestr. in praxi. 2. cap. 3.* illam gerendo figuram, quam hodie facit in urbe ille